

Wyrok z dnia 5 października 2000 r.

III RN 20/00

Przepis art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.) stanowi podstawę prawną decyzji stwierdzającej obowiązek zwrotu nie- należnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych.

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 5 października 2000 r. sprawy ze skargi Jolanty K. na decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. z dnia 4 czerwca 1998 r. [...] w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Lublinie z dnia 21 września 1999 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w S. decyzją z dnia 9 czerwca 1995 r. przyznał Jolancie K. status bezrobotnej oraz prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Z kolei decyzją z dnia 31 marca 1998 r. Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w S. pozbawił Jolantę K. statusu bezrobotnej oraz prawa do zasiłku dla bezrobotnych począwszy od dnia 2 stycznia 1996 r., wobec powzięcia informacji o tym, że - pomimo pobierania przez nią wspomnianego zasiłku dla bezrobotnych - wykonywała ona pracę zarobkową na podstawie umowy zlecenia zawartej z Agencją Informacyjno-Reklamową „I.” s.c. z siedzibą w R. Następnie, Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w S. decyzją z dnia 20 kwietnia 1998 r., wydaną na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 i art. 28 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu

bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm. - powoływanej nadal jako: ustawa o zatrudnieniu), orzekł o obowiązku zwrotu przez Jolantę K. nienależnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych w okresie od dnia 2 stycznia 1996 r. do dnia 31 marca 1996 r. – w łącznej kwocie 778,90 zł brutto. W wyniku odwołania Jolanty K., Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. decyzją z dnia 4 czerwca 1998 r. utrzymał w mocy powyższą decyzję organu pierwszej instancji nakazującą zwrot nienależnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych, wskazując w uzasadnieniu swej decyzji na art. 26 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zatrudnieniu – w brzmieniu obowiązującym w czasie wykonywania przez stronę pracy zarobkowej (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 1), wedle którego: po pierwsze – bezrobotny zachowuje status bezrobotnego oraz prawo do zasiłku dla bezrobotnych także wtedy, gdy po upływie co najmniej 30 dni od dnia zarejestrowania w rejonowym urzędzie pracy podjął zatrudnienie lub inną pracę zarobkową i uzyskuje dochód w wysokości niższej od połowy najniższego wynagrodzenia; oraz po drugie – bezrobotny jest obowiązany jednak zawiadomić niezwłocznie rejonowy urząd pracy o podjęciu zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej albo działalności. Jolanta K. nie dopełniła obowiązku zawiadomienia Rejonowego Urzędu Pracy o podjęciu zatrudnienia w okresie od dnia 2 stycznia do dnia 16 stycznia 1996 r., pomimo że była o tym poinformowana, a wynagrodzenie – jakie uzyskała z tytułu tego zatrudnienia – było wyższe od najniższego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy o zatrudnieniu. W skardze na powyższą decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. Jolanta K. przyznała, że w okresie od dnia 1 grudnia 1995 r. do dnia 26 marca 1996 r. pracowała w Agencji Informacyjno-Reklamowej „I.” s.c. w K., jednakże wynagrodzenie za grudzień 1995 r. i styczeń 1996 r. w kwocie 402,86 zł netto otrzymała w styczniu 1996 r. Skarżąca podniosła, że nie ma pieniędzy, aby zwrócić Rejonowemu Urzędowi Pracy żadaną kwotę, a ponadto powołała się na to, że w Rejonowym Urzędzie Pracy nie udzielono jej właściwej informacji, co spowodowało, że pozbawiona została możliwości skorzystania z gwarantowanego zasiłku okresowego, który przysługiwałby jej po ustaniu zasiłku dla bezrobotnych, jako matce samotnie wychowującej dziecko.

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejscowy w Lublinie wyrokiem z dnia 21 września 1999 r. [...] stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. z dnia 4 czerwca 1998 r. oraz poprzedzającej ją decyzji Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w S. z dnia 20 kwietnia 1998 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd stwierdził, że ponieważ skarżąca nabyła status osoby

bezrobotnej oraz prawo do zasiłku dla bezrobotnych na podstawie decyzji Kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w S. z dnia 9 czerwca 1995 r., a decyzja ta „nie została wzruszona w trybie nadzwyczajnego postępowania administracyjnego (wznowienia postępowania bądź stwierdzenia nieważności)”, to w tej sytuacji „niedopuszczalne jest orzeczenie o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia”, a w konsekwencji „zarówno decyzja zaskarżona, jak i poprzedzająca ją decyzja organu I instancji w sposób rażący naruszają art. 28 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (...) i w świetle dyspozycji art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. są nieważne”.

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego pismem z dnia 8 lutego 2000 r. [...] wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Lublinie z dnia 21 września 1999 r. [...] zarzucając temu wyrokowi rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) oraz art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zatrudnieniu, a w konsekwencji na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy o NSA wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że wbrew pogładowi prawnemu wyrażonemu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, art. 28 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu stanowi samoistną podstawę prawną do wydania decyzji o obowiązku zwrotu prawidłowo przyznanego zasiłku dla bezrobotnych, który był jednak następnie pobierany w zmienionej sytuacji w sposób pozostający w sprzeczności z celem i zasadami przyznawania tego rodzaju zasiłków. Dlatego w rozpoznawanej sprawie w ogóle nie mogło wchodzić w grę stwierdzenie nieważności lub też wznowienie postępowania administracyjnego w celu uchylenia prawidłowej decyzji o uznaniu skarżącej za bezrobotną i o przyznaniu jej zasiłku dla bezrobotnych. W tej sytuacji, jak podniesiono w rewizji nadzwyczajnej, „zamiast stwierdzenia nieważności zaskarżonych decyzji organów obu instancji, powinno w sprawie zapaść rozstrzygnięcie oddalające skargę (art. 27 ust. 1 ustawy o NSA)”. Ponadto w rewizji nadzwyczajnej podniesiono także, że jeżeli „Naczelny Sąd Administracyjny uznał, iż w sprawie zachodziły podstawy do stwierdzenia nieważności decyzji organów obu instancji, to konsekwentnie Sąd ten powinien był orzec również co do wspomnianej decyzji z dnia 31 marca 1998 r. o pozba-

wieniu Jolanty K. statusu bezrobotnego i zasiłku dla bezrobotnych z dniem 2 stycznia 1996 r.”, czego nie uczynił.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna jest zasadna.

W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w S. decyzją z dnia 10 kwietnia 1998 r., wydaną na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 i art. 28 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu, która utrzymana została następnie w mocy decyzją dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. z dnia 4 czerwca 1998 r., orzekł o obowiązku zwrotu przez Jolantę K. nienależnie pobranego przez nią zasiłku dla bezrobotnych za okres od dnia 2 stycznia do dnia 31 marca 1996 r. W wyniku skargi strony, Naczelny Sąd Administracyjny, pozostawiając bez rozpoznania merytoryczne zarzuty skargi, stwierdził nieważność obu wyżej wymienionych decyzji, przyjmując, że wydanie na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu decyzji stwierdzającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych powinno być poprzedzone wydaniem decyzji uchylającej uprzednio wydaną decyzję kierownika Rejonowego Urzędu Pracy w S. z dnia 9 czerwca 1995 r., na mocy której Jolanta K. nabyła status prawny osoby bezrobotnej i uzyskała prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Tymczasem, wbrew powyższemu pogładowi prawnemu, należało przyjąć, że art. 28 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu stanowi samodzielnią podstawę prawną do wydania przez właściwy organ decyzji stwierdzającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranego zasiłku dla bezrobotnych w sytuacji, gdy „świadczenie wypłacono mimo zaistnienia okoliczności powodującej ustanie prawa do świadczeń, jeżeli bezrobotny pobierający świadczenie był pouczony o tych okolicznościach” (art. 28 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 236 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483) oraz art. 393¹³ § 1 KPC w związku art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzekł, jak w sentencji.

=====